

בעזהש"ת

קזמזרס

הידיד שלי תורה

פרשת יתרו

יו"ל על ידי

תלמוד תורה יטב לב דרבינו יואל

מסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

קרית יואל - בני ברק

כיתה ו' (א-ב)

הר"ר יואל ווינבערגער הי"ו
הר"ר מרדכי מנחם שווארץ הי"ו

חידו"ת לפרשת יתרו

ברוך ה' אשר הציל אתכם.

רז"ל אמרו (סנהדרין צד.) גנאי היה לישראל שלא אמרו ברוך עד שבא יתרו ואמר ברוך. ולכאורה תמוה, הלא אמרו את השירה כולה, וכי הדבר תלוי בלשון ברוך.

ונראה לפרש, דהנה בפסוק הקודם כתיב, ויחד יתרו, ופירשו בגמרא (שם) שנעשה בשרו חדודין חדודין על מפלת מצרים, אבל בכל זאת שמח עליה מפני שידע שה' אינו עושה עול במשפטו, וכל דעביד לטב עביד ולכן שיבח לה' עליה, והיא המדה שלימדנו חז"ל כשם שמברך על הטובה כך מברך על הרעה, ופירשו, לקבלינהו בשמחה.

אבל ישראל שיבחו עד עתה רק על הטובה שעשה ה' להם ביציאת מצרים וקריעת ים סוף, אבל על הרעה שעשה להם בשעבוד מצרים ושאר הצרות לא ברכו. וזהו שאמרו חז"ל, גנאי היה לישראל שלא אמרו ברוך גם על הרעה כמו שאמר יתרו, עד שבא יתרו ואמר ברוך על הרעה.

(כתב סופר)

כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל.

פרש"י כלשון הזה וכסדר הזה, י"ל דהנה מוטלת החובה להשגיח על הבנים בעינא פקיחא להנהיגם לת"ת... ולא יתחנכו בבתי חינוך בהם לומדים בשפת עברית, כי לשון עברית שבדו להם

וישמע יתרו.

כתב רש"י מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק. וקשה הלא בפסוק מפורש ששמע את כל אשר עשה ה' למשה ולישראל, שהוציאם ממצרים.

ויש לומר דיתרו חשב שאחרי שעבד כל ע"ז שבעולם לא תועיל לו תשובה, אבל כששמע קריעת ים סוף, ששם קטרג שרו של ים הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז, ובכל זאת הועילה להם תשובה ונקרע להם הים כמו שנאמר ופרעה הקריב, ודרשו רבותינו ז"ל שהקריב את ישראל לתשובה, וגם שמע שעמלק לחם עם ישראל על שרפו ידיהם מדברי תורה, וכאשר הרים משה ידיו גברו ישראל עליו, ותנן (ר"ה כט.) וכי ידיו של משה עושות מלחמה, אלא לומר לך כל זמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו מתגברים, לכן כששמע יתרו שני המאורעות הללו, ונוכח לדעת כמה גדול כוחה של תשובה, אז בא להתגייר ולקבל עליו עול תורה על אף שעבד כל ע"ז שבעולם.

וז"ש רש"י, מה שמועה שמע ובא, ולא התייאש מלבוא על אף שעבד כל ע"ז שבעולם, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, מהם למד כמה גדול כוחה של תשובה.

(מקרי דודקי)

תלמוד תורה יטב לב דרבינו יואל מסאטמאר

בהתייחסות כ"ק מרן רבינו הקדוש זיעונו"א - בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

קרית יואל - בני ברק

בס"ד

לא תחמוד.

רבים תמהו איך שייך על זה איסור, ומה יעשה האדם אם לבו חומד, וככה הסביר האבן עזרא שהצווי הוא, שמה שהוא של חבירו יהיה רחוק בעיניו כל כך, כאילו אין לו שום אפשרות והוא אמינא להשיג אותו עד שמעצמו לא יחמדנו, כמו שאין הכפרי חומד את בת המלך, כי לעולם אין הלב חומד רק דבר שיכול להיות במציאות אופן ששיגו, והוא הסבר יפה גם נעים.

אולם גם בלאו הכי ניחא, כי כל אדם יכול לתאר לעצמו שאם יתאוה לאיזה דבר, אפילו אם יתאוה לו מאוד, וגם יהיה קל לו להשיגו, והיצה"ר בוער בו כאש, ועליו לעבור נהר הקפוא מקרח, ובדרך ריצתו התחלקה רגלו על הקרח וכמעט נפל, הלא באותו רגע שהתחלקה רגלו ונטה לפול, בטלה תאוותו, כי הפחד מהנפילה העבירו ממנו את כל רצונו ותאוותו, ומכיון שכן, אם היה לאדם פחד מהעבירה, אפילו רק פחד קטן כפחד הנפילה, גם כן לא היה חומד כלל.

ובזה מבואר טעות האדם הסובר שיש לו הצטדקות על מעשיו הרעים שבאו לו ע"י התגברות היצר, כי לפי האמור אין זו הצטדקות, שהרי במעט יראת שמים לא היה היצר יכול לו כלל, כי עיקר שליטתו היא רק ע"י שמשכח תחלה את יראת ה' מלבו.

וזהו שאומר הפסוק (דברים י, יב) מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך ללכת בדרכיו, שאם תהיה לך רק יראה ממילא תקיים את הכל, וזהו גם ביאור הפסוק לבעבור תהיה

האפיקורסים הוא גרוע עד אין שיעור וערך משאר לשונות האומות שנעשו ע"י ע' שרי מעלה, כי הלשון הטמאה הנקראת עברית נתחברה ע"י מינים ואפיקורסים הכופרים בכל רח"ל, והם גרועים הרבה מעובדי ע"ז, ובספרי ויואל משה (מאמר לשון הקודש) הארכתי בפרטי הדברים (מסי' כ"ב ואילך), ושם הבאתי מתשובת אהל יעקב למהר"י ששפורט זי"ע שהאריך שמנהג שנתחדש ע"י אדם רשע אין לנהוג בו אף אם בעצם הוא דבר טוב, עיי"ש.

ואם במנהג שבעצם הוא טוב, ורק מפני שהנהיגו אדם רשע החמירו חכמים שאין לנהוג בו, על אחת כמה וכמה שאסור לדבר בלשון שבדו להם האפיקורסים מלבם שעיקר מטרתם היא להפיץ באמצעותה את רעיון הציונות המפיצה מינות וכפירה מקצה העולם ועד קצהו, ועוד לפני שהתייסדה המדינה העבירו מליונים יהודים על דתם, ומה גם היום הם מעבירים כהנה וכהנה על הדת באמצעות מדינתם.

ולזה אמר כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל, היינו שתלמד להבנים והבנות רק כלשון הזה וכסדר הזה המסורה לנו ממש מסיני, ולא ילמדו בלשון ובסדר חדש אשר בדו מלבם.

*

לכן איסור גמור הוא לדבר בשפת עברית, כי בזה נמשכים אחרי המינים והאפיקורסים מהרסי ומחריבי הדת, וזה אמת וברור לאמיתה של תורה.

(דברי יואל)

תלמוד תורה יטב לב דרבינו יואל מסאטמאר

בהתייחסות כ"ק מרן רבינו הקדוש זיעונו"א - בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

קרית יואל - בני ברק

בס"ד

החלק של המצוות עשה שעקירתה היא בשב ואל תעשה, משא"כ המצוות לא תעשה, היינו הדברים שהתורה אוסרת לעשות, אינו רשאי לעקור דהרי העקירה היא בקום ועשה, ובי"ד אינם יכולין לעקור דברי תורה בקום ועשה, נמצא שהמצוות לא תעשה היו כבר מחוייבים לעשות בו' סיון, כי הלא תעשה אינו רשאי לעקור, ומשה הוסיף יום אחד מדעתו רק על המצוות עשה.

והשתא יתבאר מה

ששינה דוד המלך ע"ה בתהילים, דרי התורה כבר קדמה לעולם, והקב"ה רצה ליתן התורה כבר בו' סיון, וכתב הסדר אנכי, ואח"כ לא יהיה לך, אמנם דוד המלך חיבר ספר תהלים אחר שכבר הוסיף משה יום אחד מדעתו, והסדר היה קודם לא יהיה לך - היינו המצוות לא תעשה, ורק למחרתו ביום השב"ק ז' סיון, קיימו וקבלו עליהם המצוות עשה - היינו אנכי ה' אלוקיך וכו'.

(עצי חיים)

יראתו על פניכם לבלתי תחטאו, שע"י היראה תנצלו מהיצה"ר ולא תחטאו כלל.

(בית הלוי)

אנכי ה' אלוקיך וכו' לא יהיה לך אלוהים אחרים וכו'.

יש לדקדק מה ששינה דוד המלך ע"ה בתהלים הסדר וכתב לא יהיה בך אל זר וכו' אנכי ה'

אלוקיך המעלך מארץ

מצרים, איפכא ממה שכתב כאן התורה.

ונראה דהנה בגמרא

(שבת פז.) תניא הוסיף

משה יום אחד מדעתו,

והתורה ניתנה בז' סיון

(ולא כמו שהקב"ה רצה

ליתן התורה בו' סיון),

ולכאורה איך עשה משה

רבינו דבר כזה להוסיף

יום אחד מדעתו.

אמנם יש לומר על פי

הגמרא (יבמות פט:) דבי"ד

יכולין לעקור דבר מן

התורה, ובגמ' (שם דף צ')

דזהו דווקא בשב ואל

תעשה אבל בקום ועשה

אינם יכולים לעקור,

ע"כ, ואם כן יש לומר

דמשה רבינו עקר רק

כבד את אביך ואת אמך למען יאריכון ימך

משרשי מצוה זו, שראוי לו לאדם שיכיר ויגמול חסד למי שעשה לו טובה, ולא יהיה כפוי טובה, שזו מידה רעה ומאוסה בתכלית לפני ה' ולפני בני אדם.

ושישים אל לבו שהאב והאם הם הגורמים של היותו בעולם, ועל כן ראוי לו לעשות להם כל כבוד וכל תועלת שיוכל, כי הם הביאוהו לעולם, וגם טרחו בו כמה טרחות בקטנותו.

וכאשר יקבע מדה זו בעצמו, יעלה ממנה להכיר טובת האל ב"ה שהוא הגורם להיותו והיות כל אבותיו עד אדם הראשון, ושהוציאו לאור העולם וסיפק לו את צרכיו כל ימיו, והעמידו על מתכונתו ושלמות אבריו, ונתן בו נפש יודעת ומשכלת, שאילולא הנפש שחננו ה' היה כבעל חי שאינו מבין, ויצייר לעצמו במחשבתו פי כמה וכמה ראוי לו להזהר בעבודתו ב"ה.

(ספר החינוך מצוה ל"ג)

ובס' כד הקמח (ערך כבוד) כתב, גדול כח מצות כיבוד אב ואם, והיא מצוה בחונה, כי רואים בעין שיש בשכרה פירות בעולם הזה, או שלווה והצלחה שיוסיף לו ה' בכל מעשיו, או אריכות ימים.

תלמוד תורה יטב לב דרבינו יואל מסאטמאר

בהתייחסות כ"ס מרן רבינו הקדוש זיעונו"א - בנשואות כ"ס מרן רבינו הגה"ק שליט"א

קרית יואל - בני ברק

בס"ד

די גרויסקייט פון מצות כיבוד אב ואם

כבוד את אביך ואת אמך למען יארכיך וימך על האדמה אשר ה' אלהיך נתן לך

דעם קול אז זי קומט צו איהם, האט ער געזאגט, איך שטעל מיך אויך פאר די שכינה וואס קומט, ר' יוסף איז געווען א סגני נהור (ער האט נישט געזעהן מיט די אויגן), דערפאר האט ער געוואוסט אז זי קומט ווען ער האט געהערט אירע טריט.

די מעשה פון רבי יהושע מיט ננס דער פלייש-האקער

פאר'ן גרויסן צדיק און חסיד, דער הייליגער תנא רבי יהושע בן אלם האט מען אנטפלעקט אין חלום, זאל דיין הארץ זיך פרייען אז דו מיטן קצב (פלייש-האקער) וואס זיין נאמען איז ננס וועלן זיין שכנים אין גן עדן, איר וועט האבן אייער פלעצער איינער נעבן אנדערן א חלק לעולם הבא.

ווען רבי יהושע האט זיך אויפגעכאפט פון שלאף, האט ער געטראכט ביי זיך, אזוי וויי איז צו מיר, ווייל פון ווען איך בין געבוירן, בין איך שטענדיג געווען מיט גרויס פחד פאר השי"ת, איך האב נישט געטוהן עפעס אנדערש נאר זיך געפלאגט אין די תורה, איך בין קיינמאל נישט געגאנגען ד' אמות אן ציצית און תפילין, אויך האב איך אכציג תלמידים, יעצט זעה איך אז אלע מיינע מעשים טובים און מיינ גאנצע תורה איז פונקט ווי די מעשים פון עפעס איינעם א קצב.

עד היכן מצות כיבוד אב ואם?

כאטש מען גיט אפ גרויס כבוד פאר די עלטערן, איז מען ווייט נישט יוצא דעם חיוב המצוה. די ירושלמי אין מסכת פאה ברענגט א מעשה, אז די מאמע פון רבי טרפון האט פארלוירן אירע זאקן, און זי איז ארויס אין הויף בארפעסיג זיי אויפצוזוכן, האט רבי טרפון ארונטער געלייגט זיינע הענט אונטער אירע פיס אז זי זאל טרעטן אויף זיינע הענט, און זיך נישט פארשמירן די פיס פון די ערד.

איינמאל איז רבי טרפון געווארן נישט געזונט, זענען די חכמים געקומען אים באזוכן און מקיים זיין די מצוה פון ביקור חולים, האט זיין מאמע

צו זיי געזאגט, זייט מתפלל אויף מיין זון ר' טרפון, ווייל ער איז מקיים מיט מיר זייער אסאך די מצוה פון כיבוד אב, ער טוט מיר מכבד זיין מער ווי ער דארף, האבן איר די חכמים געפרעגט, וואס טוט ער צו דיר, האט זי דערציילט די אויבענדערמאנטע מעשה, האבן זיי צו איר געזאגט, אפילו אויב ער טוט מיליאן מאל מער איז ער נאכנישט צוגעקומען מקיים זיין אפילו די העלפט פון דעם כיבוד וואס די תורה האט געהייסן.

די שכינה הקדושה גייט מיט

רב יוסף האט געהאט א מאמע, ווען ער האט געהערט

למען יארכיך וימך

די מצוה פון "כיבוד אב ואם" איז אזא גרויסע מצוה, עס שטייט נישט למען "אאריך" ימך, כדי איך השי"ת זאל אייך פארלענגערן דיני טעג, נאר, למען "יארכיך" ימך, זיי זאלן זיך פארלענגערן, פון זיך אליין. די מצוה איז אזוי גרויס, אז זי האט אין זיך א סגולה פון אריכות ימים, א חוץ וואס השי"ת באצאלט פאר איר א גרויסן שכר.

(אור החיים הק')

דערפאר שטייט א לשון "יארכיך", און נישט "יאריכו", ווייל דאס מיינט - "יארכיך" אז דינע עלטערן וואס דו ביסט מכבד זיי וועלן בעטן פאר דיר דו זאלסט לאנג לעבן.

(פענח רזא)

חידושי תורה - פרשת יתרו

תלמוד תורה יטב לב דרבינו יואל מסאטמאר

בהתיסדות כ"ס מרן רבינו הקדוש זיעונו"א - בנשאות כ"ס מרן רבינו הגה"ס שליט"א

קרית יואל - בני ברק

בס"ד

זענען די שלוחים צוריק געקומען צו רבי יהושע און געזאגט, הייליגער רבי, ער וויל נישט קומען מיט אונז, האט רבי יהושע געזאגט, איר זאלט וויסן, אז איך וועל מיך נישט אראפ זעצן, און נישט איינרוען, ביז איך וועל אים זעהן.

איז רבי יהושע אליין געגאנגען צום דעם קצב ננס, ווען דער פלייש-האקער האט דערזעהן דעם צדיק רבי יהושע, איז ער געפאלן צו דער ערד פאר אים, און אים געפרעגט, וואס האט היינטיגן טאג פאסירט אז איר רבי דער קרוין פון כלל ישראל קומט צו זיין קנעכט, האט רבי יהושע געזאגט, איך האב מיט דיר צו רעדן א וויכטיגע זאך, האט אים דער קצב געזאגט, איר קענט צו מיר רעדן.

האט רבי יהושע אים געזאגט, פארצייל מיר ווי אזוי פירסטו זיך, און וואס איז דיין באשעפטיגונג, האט ננס געזאגט איך וועל זאגן דעם רבי'ן, איך בין א פלייש-האקער, און איך האב א טאטע און א מאמע וואס זענען שוין זייער אלט און שוואך, זיי קענען נישט שטיין אויף די פיס, און יעדן טאג וואש איך זיי אליין פ,

אז איך טוה זיי אן די קליידער, און איך געב זיי צו עסן און טרונקען.

ווען רבי יהושע האט דאס געהערט האט ער זיך גלייך אויפגעשטעלט און אים געגעבן א קוש אויפן קאפ, זאגנדיג, וואויל איז דיר מיין קינד, וואויל איז דיין חלק, ווי גוט און ווי פיין איז צו מיר און וואויל איז מיין חלק אז כ'האב די זכיה צו ווערן דיין חבר אין גן עדן.

(סדר הדורות)

האט רבי יהושע באפוילן פאר זיינע תלמידים, איר זאלט וויסן אז איך וועל נישט אריין גיין אין בית המדרש ביז איך וועל זעהן ווער דער מענטש "ננס" איז, און וואס זענען זיינע מעשים, וואס צוליב זיי איז ער געווארן מיין חבר אין גן עדן.

רבי יהושע האט זיך גענומען וואנדערן פון שטאט צו שטאט צוזאמען מיט זיינע תלמידים, און איבעראל האט ער זיך אינטערעסירט וועגן איינעם א קצב מיטן נאמען "ננס", ענדליך זענען זיי אנגעקומען אין די שטאט וואו דער קצב האט געוואוינט, ווען זיי זענען אריין געקומען אין די שטאט האט רבי יהושע באלד געפרעגט וואו וואוינט ננס דער קצב, האט מען אים געזאגט, הייליגער רבי, עס פאסט נישט אז אזא צדיק און חסיד ווי איר זאל זיך נאכפרעגן אויף אזא מענטש, האט ער געפרעגט פארוואס, האבן זיי ווידער געזאגט, רבי, בעסער פרעג נישט, ביז איר וועט אים אליין זעהן.

גלייך האט מען געשיקט שלוחים צום פלייש-

האקער אז רבי יהושע בן אלם לאזט אים רופן, האט

ננס געזאגט צו די שלוחים, ווער בין איך און ווער איז מיין משפחה, אז איך האב דעם כבוד, אז רבי יהושע רופט מיך?, האבן אים די שלוחים געזאגט, פרעג נישט קיין קשיות, שטיי אויף און קום מיט אונז, האט ננס דער קצב געטראכט מסתמא איז אלעס וואס זיי זאגן מיר ליגנט, האט ער נאכאמאל געזאגט, איך גיי נישט מיט אייך, ווייל איר ווילט נאר שפעטן פון מיר.

נישט וויי טוהן די עלטערן

שטייט אין זוהר הקדוש אז רחל אמינו ע"ה וואס האט גע'גנב'עט די עבודה זרה פון איר טאטן לבן הארמי, האט זי דאס געטוהן מיט די כוונה אויסצורייסן פון איר טאטן די עבודה זרה, מיט דעם אלעס איז זי געשטראפט געווארן אז זי האט נישט זוכה געווען צו ערציען איר קינד בנימין, זי האט נישט געלעבט קיין איין מינוט צוזאמען מיט איר קינד, ווייל זי האט וויי געטאן איר טאטן, כאטש איר כוונה איז געווען א גוטער.

(זוהר ח"א ח:)

חידושי תורה - פרשת יתרו

תלמוד תורה יטב לב דרבינו יואל מסאטמאר

בהתייחסות כ"ס מרן רבינו הקדוש זיעעב"א - בנשיאות כ"ס מרן רבינו הגה"ק שליט"א

קרית יואל - בני ברק

בס"ד

פאנג אן צו גיין פון די אותיות א' און ו' וואס איז פון אויבן פון די קעסטל

און טרעף אויס די פסוקים:

אֲנִי ד': לֹא יְהִיָּה: לֹא תִשָּׂא: זָכוֹר אֶת: כִּבְדֹּתֶיךָ:
לֹא תִרְצֶח: לֹא תִנָּאֵף: לֹא תִגְנוֹב: לֹא תִעֲנֶה: לֹא תִחְמוֹד:
וְאַתָּם תִּהְיוּ לִי מִמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ

י	ל	ו	י	א	ו	ק	א	ג	ב	י	ד	ל
מ	י	ר	ה	ת	מ	ד	ב	ז	א	ש	ת	א
מ	ת	ב	ת	מ	ה	ת	ו	א	ת	ל	א	י
ל	ב	ה	ת	ג	ל	א	ר	ד	ל	ה	י	ה
ס	מ	ג	א	נ	ה	נ	א	ב	א	י	ת	ע
ל	ל	י	ל	ב	ל	ע	ת	ב	ת	מ	פ	ו
ת	א	מ	פ	א	א	ת	מ	א	ר	ה	ד	ב
ש	ר	ו	מ	נ	ת	א	ל	ה	ע	ה	ה	ר
י	י	ג	ו	י	ק	ד	ו	ש	א	ל	ל	י
ק	ג	ב	ל	א	ר	ב	ד	ת	ר	ש	א	מ

ווען מ'ענדיגט די תשבץ דארף מען צוזאם נעמען די אלע איבער געבליבענע אותיות און עס אריין שרייבן

אין די קומענדיגע קעסטלעך וועסטו טרעפן צוויי זאכן

וואס וועגן דעם ?

האט דער אייבישטער געגעבן די תורה אויפן בארג סיני ☐

איז יתרו געקומען אין מדבר צו משה רבינו ☐

האט מען נישט געטארט אנכאפן די בארג סיני ☐

חידושי תורה - פרשת יתרו

תלמוד תורה יטב לב דרבינו יואל מסאטמאר

בהתייסדות כ"ק מרן רבינו הקוה"ט זיעעב"א - בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

קרית יואל - בני ברק

בס"ד

חידושי תורה - פרשת בשלח